

2

P R O S P E C T U S

Tituli VII. de *suprema Potestate Judiciaria* in genere:

I.

Quò *Leges* in Civitate forent frustraneæ, nisi Civium factis applicatæ demandarentur *Exsecutioni*, consequens est, ut in Republica esse aliquem oporteat, penes quem sit *Potestas exsequendi Leges*, eù de ipsa *Actionum imputatione* cognoscendi (1) & quia hæc *cognitio* ipsum est de aliorum *Actionibus* iudicium, facilè patet, *Potestatem judicariam* in Civitate omninò esse necessariam; cùm verò inter *Æquales* neque subjectio intelligatur neque superioritas, hinc ipsa *jurisdictio* soli competit summo Imperanti (2) adedque inter *jura Majestatis inmanentia* rectè refertur.

(1) Talis *Imputatio*, quæ dicitur: applicatio *Legis* ad factum, aliter non fit ac per *Syllogismum*, cujus *Propositio* major ipsam *Legem*, minor factum, *Conclusio* *Sententiam* continet, ita ut in *Majori* pronuncietur *Lex*, in *minori* imputetur actio, in *Conclusione* ipsa *Lex* applicetur ad factum, quæ applicatio *Legis* ad factum ipsa est *Sententia*. -- Paradoxum ejusmodi *Imputationis* Exemplum legitur apud *LIVIUM* L. 26. quandò *HORATIUS* occiderat *Sororem*, ortà quæstione: an *Lex* de *Perduellione* ad ipsum *HORATIUM* facinus sit applicanda? *Duumviri* *Legem* illam ad *HORATIUM* factum applicandam judicantes hæc utebantur *Ratiocinatione*: "qui hominem dolo malo obtruncat, tanquam *Perduellis*, *Colligatus* manibus velatoque *Capite* verberandus & ex *Arbore* infelice est suspendendus, -- en *Lex*? -- sed *HORATIUS* *Sororem* sciens hominem *Gladio* transfixit, ac dolo malo obtruncavit, -- en factum! -- ergò *HORATIUS* tanquam *Perduellis*, *Colligatis* manibus velatoque *Capite* verberandus, & ex *Arbore* infelice suspendendus est, -- en *Sententia*! -- at cum *Advocatorum* æquè sit officium strenuè excusare *Reos*, nec deceat eosdem mox trepidare, ac vel aded desperare de *Sententia* absolutoria, condemnatoria ut primùm fulminatà, hinc refert *LIVIUS* L. c. eundem *HORATIUM* hanc contra *Imputationem* fuisse excusatum hoc ut ut paradoxo *populi* *Ratiocinio*:,, ab eo, qui *Hostem* *Patriæ* occidit, tanquam à *Perduelle* non est sumendum supplicium -- en *Lex*! -- sed *HORATIUS* *Sororem* occidens, *Hostem* *Patriæ* occidit (quà *hostilem* ostendit animum, *Cædem* *CURIATII* sponsi flebiliter lugendo) en factum! -- ergò ab *HORATIO* tanquam à *Perduelle* supplicium non est sumendum, -- en *Sententia* absolutoria!

(2) Quare si *Lædens* puniatur à *Læso* tanquam *privatus* à *privato*, hæc non *pœna* sed *vindicta*, sin à *Tertio*, tunc *nova* est *Læsis*. -- Undè gnare *TERENTIUS*; " *Leno* sum, fateor, *perjurus*, *pestis*, attamen à me nulla tibi orta est *injuria*."

Quoniam *Judicis* est, *Leges* factis adplicare, & an factum alicui imputandum sit disquirere, *Imputatio* autem consistit in declaratione vtrum effectus, quem *Lex* *Actioni* adsignat, *Locus* habeat nec ne, sequitur sanè, ut *Imperanti*, Cui summa est *Potestas judiciaria*, competat etiam *Jus infligendi Pœnas* (1) ex fine *Civitatis* mensurandas (2) & quæ aliter justæ non sunt, quàm quatenus sunt *Remedium* ad *Salutem* publicam necessarium (3) undè *Pœnam Talionis* (4) *Exilii* (5) *Mutilationis* & *Infamiae* (6) in *Civitatibus* benè ordinatis exsulare oportet.

- (1) Scilicet ob *Actionum* *Conflictum* cum publicâ & privatâ *Civitatis* *securitate* --- quæ enim *Legis* *civilis* foret *Auctoritas*, nullâ *Pœnarum* *comminatione* munita? --- nec sola *Legis* *virtus* *intrinsicæ* *coercet* *Pravos*, quorum in *Civitate* sunt plurimi.
- (2) Hic *finis* *obtinetur* imò: *Emendatione* *Delinquentis*, add: *Satisfactione* *Læsi*, 3^{ti}o: *Exemplo* *aliis* *illucente*; --- Undè *Pœna* *delicto* *minùs* *proportionata*, nec tanta, quanta sufficit ad *reprimendam* *peccandi* *Libidinem*, *audaces* *allicit* *potiùs* *quàm* *deterret*; --- talis *E. C.* fuit *Pœna* *injuriarum* *Legibus* *12. Tabularum* *fancita*: "Si *Injuriam* *faxit* *alteri*, *25. asses* *Pœnæ* *sunto*," undè ex *Quinto* *Labeo* *refert* *Gellius*: "quendam *Lelium* *Neratum* *hominem* *egregiè* *audacem* *pro* *delectamento* *habuisse* *os* *hominis* *liberi* *percutere* *manùs* *sue* *Palmâ*, *quem* *insecutus* *fuisse* *servus* *crumenam* *portans* *assibus* *plenam*, *quem* *quenque* *depalmasset*, *ipsi* *statim* *25. Asses* *secundùm* *12. Tabulas* *exsolvere* *potuisset*," quapropter, *inquit* *Autor*. "Prætores *hanc* *Legem* *velut* *ineptam* *consuerunt* *abolendam*," --- *Pœnarum* *itaque* *æstimatio* *pro* *statu* *Personæ*, *Sexu*, *Patrimonio*, *Loco*, *tempore*, & *Modo* *varianda* --- sic *majorem* *sanè* *Pœnam* *meretur*, *quem* *Cognatio*, *Officium*, *Ætas*, *Prudentia* & *Dignitas* *à* *delicto* *debuisset* *avocare*.
- (3) Undè non tam ipsa *actus* *moralitas*, quàm *ejus* *ad* *finem* *Civitatis* *Relatio*, *Pœnarum* *Civilium* *Mensura* *est*.
- (4) Quæ dicitur: *par* *vindicta*, *ut* *quod* *quis* *fecit*, *idem* *quoque* *ferat*; --- *Hæc* *quandòque* *impossibilis* *est*, *plerùmque* *inepta*.
- (5) Excepto tali *Exilio*, quale est *Rufforum* *in* *Siberia*, *ubi* *delinquentes* *ferarum* *capta* (*Sobel-Fattg*) *continuo* *occupati* *egregia* *Reipublicæ* *Emolumenta* *præstant* --- talis *contra* *Exilii* *Pœna* *quæ* *ordinariò* & *Civium* *copiam* *imminuit*, & *hominem* *Pessimos* *in* *aliena* *rapit* *Territoria*, *tam* *Bono* *publico*, quàm *delinquentis* *Emendationi*, *atque* *adèd* *justitiæ* *ergà* *Vicinos* *exterarumque* *Gentes* *observandæ* *adversatur*.
- (6) Hoc *Pœnarum* *genus* *non* *tam* *emendat* *delinquentes*, quàm *eos* *ad* *nocendum* *invitat*, *quatenus* *odio* *publico* *expositi* *vix* *habent*, *undè* *honestam* *sustentationem* *querant*, *id* *quod* *magis* *nocet* *Civitati*, *quippe*, *quæ* *otiosis* *hominibus* *alienis* *oneratur*.

III.

Cùm *Jus* *Morte* *plectendi* *Nocentes* *non* *à* *solâ* *Naturâ* *tribuantur*, *quatenus* *omnium* *jura* *naturaliter* *sunt* *æqualia*, *nec* *Pactò* *in* *superiorem* *transferri* *potuerit*, *cùm* *nemo* *fuerit* *vitiæ* *suz*
Domi-

Dominus (1) nec illud ab expresso & vniversali Numinis iussu
derivetur, quatenus soli populo *Judaico* erat concessum (2) &
solum *Deus* dicatur: Vitæ ac Necis Dominus, hinc sunt, qui in
dubium vocant, an tale *Jus Gladii* competat *Imperantibus*? nos
verò hoc *merum Imperium* promanare dicimus ex tacitâ *Dei*
voluntate, ceu *Lege naturali hypotheticâ*, quæ dùm jubet finem,
Media quoque ad eundem obtinendum necessaria impertitur. (3)

- (1) Omnis enim est vitæ suæ vsufructuarius tantum; -- Dominium verò quod quis non
habet, transferre non potest.
- (2) Forma nūmque Regiminis *Judaici* simpliciter erat *THEOCRATICA*, Civili Imperio nullatenus
apud mortalem Principem, sed penes solum Deum immortalem residente, idque citrà vel
ullam ad alias Gentes Relationem.
- (3) Undè primæva Patrum-Familias jura, nunc æquè Imperantibus competunt in suos Popu-
los. Vid. in Exercit. I. de Anarchia Positionis V. & VI. Notamen.

IV.

Tortura est actus, quo Corpus delinquentis ac vel de Crimine
graviore valdè suspecti Tormentis adficitur (1) in ordine ad
propriam facti Confessionem extorquendam. -- Cùm verò non
nulli extremos potius perferant Cruciatu, quàm ut scelera sua
cum vitæ amittendæ periculo confiteantur, ac plurimi contrà
dolore compulsi crimina nunquàm patrata in semetipsos fuerint
mentiti, hinc *Tortura* generatim ineptum est veri eliciendi Me-
dium, idèdque in Regulâ illicitum; (2) cùm summoperè tamen
aliquandò interfit Reipublicæ, non hoc vel illud tantùm speciale
Crimen, sed & ejus Complices ac Circumstantias aggravantes
detegi, & ne quis innocens à falsis Testibus ex odio forsan aut
vindictâ in scandalum Reipublicæ ac *Justitiæ* dedecus ad extremum
fortè rapiatur supplicium, hinc in tali officiorum consuetu, uti
Malum minus majori, sic Salus publica privatæ est anteferenda,
atque in rarissima hac specie *Tortura* sibi Locum vindicat. (3)

- (1) miror in nostra Germania adhuc hodie obtinere Genus *Torturæ* Humaniorum minus, ac
vel Barbarorum moribus accommodatum, id quod citrà jacturam sanitatis, Membrorum
atque ipsius Corporis, nec Robustus sustinet, non attentis tot aliis, torquendi modis à
Gentibus vicinis dudum receptis at longè humanioribus, sic vel magis invidiosius,
consequenter ad veritatem eliciendam aptioribus.

(2) Non

- (2) Non video, quo naturali jure Inquisiti aliàs sufficienter convicti propria Confessio sit absolutè necessaria.
- (3) Suppositis hisce supponendis ac servatis omnibus servandis, essi fortè quis innocens esset in eo, de quo torquetur, Infortunii in loco foret habendum. -- Undè in illis tantùm Tribunalibus Tortura instituatür oportet, ubi sunt Viri jurisprudentiã probè imbuti, jura criminalia non ex Theoriã solùm, sed & ipsã praxi callentes, ut ad omnia Requisita attendere, & singula ex communi Reipublicæ statu ponderare nõrint.

V.

Equidem qui non peccavit, puniri non potest, atque ideò *delinquentis* Consanguinei vel ejusdem Liberi à Pœnâ sunt immunes (1) Attamen si interdùm hi Bonis aut Privilegiis simul priventur, id propriè Pœna non est, sed sequela Pœnæ ab eorum Parentibus commeritæ, qui non nunquàm rectè puniuntur acriùs in propriis Liberis tanquàm charissimis sibi Pignoribus, (2) quèis eùm olim profuerint *Majorum Merita*, nunc quoque *Demerita* noceant.

- (1) Filius enim non portabit iniquitatem Patris, modò ejusdem non fuerit particeps, & justum est, ut suam quisque Culpam in semetipso luat, non in altero -- neque afflictis addenda est afflictio, quod & movisse arbitramur Legislatores humaniores, ut rarissimè locum esse voluerint Pœnæ, quæ vel indirectè ad Liberos innocentes extenderetur, undè non nisi in Crimine Majestatis, Bona omnia à Fisco occupari jusserunt.
- (2) Cùm enim naturæ sit insitus amor ergà proprios Liberos, ut vel aded in Brutis conspicitur, quo naturali amore inducti Parentes in primis Curis habere debent, ut eorum Liberi sint omni ex parte beati, hinc vehementiùs affliguntur videndo proprios suos atque innocentes Liberos tanquàm charissima sanguinis sui pignora privari Bonis atque exui Dignitatibus illis, Privilegiis ac Prærogativis, quæ aliàs post mortem sua fuissent habituri, quâ tristi Consideratione Pœna Parentum adaucta debitam plerùmque ac Criminali proportionatam accipit mensuram; -- hæc autem Pœna tùm demùm justè infligitur ab Imperante, ubi aliter salutis Reipublicæ haud poterit consulere.

VI.

Quemadmodùm *Juri Imperantis* respondet *Subditorum obligatio*, atque in conscientia, qui nocuit Reipublicæ scandalo, tenetur eidem prodesse *Exemplo*, sic Reus nec Pœnæ tanquàm bono *morali*, nec Personæ eam irroganti, tanquàm *Jacra Justitiæ Ministro* unquàm resistere potest (1) quin tamen ipsam Pœnam Lege præscriptam ultrò sibi arcessere aut sibi per semetipsum infligere teneatur (2) qualis non *Humaniorum* naturalis, sed *Barbarorum* contra Naturam mos est. (3)

- (1) Qui enim humanæ Potestati resistit, Dei Ordinationi resistit.

(2) Sic

- 4
- (2) Sic nec tenetur quisquam, ut atrocissimis sponte suppliciiis se offerat -- immò cum Poena sit malum Passionis, à quo natura omnium hominum abhorret, hinc ne Poena quidem foret, quæ sponte volenti infligitur; -- Unde QUINTILIANUS in Declam. II. " Fallitur quisquis humana Tormenta sola nominum atrocitate metitur, nulla enim Poena est, nisi Inuito, nec habemus ullum nisi à Impatientiâ dolorem, & ut aliquid crudele scyrum sit, metus facit -- Supplicium quisquam vocat ad quod profelitur? quod exposcitur? -- illò trahite damnatos, quo sponte non sequuntur ..
- (1) Sic Africani Abdomen sibi metipsis inciduat, -- immò inter Magnates Christianos in delictis secretioribus (Staatsverbrechen) non nullos ad Venenum quandoque hauriendum coactos legimus -- sic non nullibi præsertim in A. adhuc hodie comperimus vile Pecus pseudo-Philosophorum, qui aded gloriam ac vel generosiores fundant animum in Autochiria.

VII.

Jus Gladii supponit *Jus adgratiandi*, quod tanquam Majestaticum æquè competit soli *summo Imperanti*, Cujus est tam Pœnarum qualitatem & quantitatem determinare, quàm eas vel prorsus remittere, vel saltim mitigare, prout Salus Reipublicæ tanquam *suprema Lex* id exigere videtur; (1) hoc *Jus adgratiandi* continetur sub *Jure dispensandi*, (2) cui æquipollet, sicut *Jus abolendi* (3) sub ipso *Jure adgratiandi* continetur.

- (1) Rationes huc facientes sunt: præclara vel ipsorum delinquentium, vel Majorum cœd Parentum in Rempublicam & Principem Merita, ac vel futurorum magna spes Meritorum, aliavè demùm hujusmodi Ratio status politica;
- (2) Dispensatio definitur, quod sit permissio actus à Lege prohibiti in Casu particulari facta; hinc dispensare cœd à obligatione Legis liberare, idem est, ac in Casu singulari ipsam Legem tollere -- ut verò Princeps Legem à se latam tollere, ita & circa eandem valet dispensare; -- hoc verò dispensandi jus ad ipsam naturæ Legem tanquam immutabilem atque perpetuam nequit extendi, undè si Princeps quædam permittere teneatur, quæ Legi naturali adversantur, tunc nullatenus circa illa dispensare, sed ea tantùm censetur connivere, quæ aliter impedire non potest.
- (3) Abolitio vocatur: Remissio Pœnæ in Casu dubio -- Vigore juris hujus Majestatici Imperans delinquentem citrà omnem vel ulteriorem Inquisitionem è Numero Reorum eximit, Partibus inquirentibus cœd Actori & Judici perpetuum imponendo silentium, ita ut tale factum velut dubium atque incertum maneat in suspenso.

VIII.

Per hoc, quod aliquandò quis habeat *Jus Gladii* simpliciter sine *Jure adgratiandi*, hæud fallit Regula: *Jus Gladii* necessariò importare ipsum *Jus adgratiandi*, quatenus vnum sinè altero inefficax foret pro obtinendo Civitatis sine Remedium; cùm enim

enim

enim *Superior* nudum *Juris Gladii* exercitium concedere aut quandòque injungere possit *Inferiori* ceù *Vasallo*, cum absolutâ *Juris adgratiandi* Reservatione, hinc ille, cui tale *Jus Gladii* tanquàm *Majestaticum* competit *Jure proprio* & *Imperii eminentis* vigore, confundendus non est cum illo, qui nudum hujus *Juris Exercitium* habet, non proprio sed *Jure alieno* tanquàm ex *Concessione*, à *Titulo* fortè oneroso, ceù per modum *servitutis*.

IX.

Quemadmodùm in *suprema Potestate Judiciaria* *Jus* inest, *Causas* quascunque *Subditorum* controversas cognoscendi, *sententias* *Litium* decisivas ferendi, easque exsequendi, àc vel *Partem* victam, ni sponte satisfaciatur, etiam forti *Brachio* adigendi, ut præster id, in quod factum condemnata, sic ipsa *Jurisdictio* pro diversis *Causarum* objectis alia est *Ecclesiastica*, alia *Criminalis*, alia *Civilis*, quâ & *Feudalis* comprehenditur, undè triplex *Forum* ceù *Judicium*, scilicet: *Ecclesiasticum*, *Criminale*, àc *Civile* vulgò promanant; --- omnis autem *Judicii* ordo naturalis consistit in: 1.ò: in *Petitione Actoris*; 2.ò: *Rei Exceptione* quò ad factum vel *Jus*; 3.ò: *Probationibus* earumque *Illusionibus*; 4.ò: *Sententiâ* *Judicis* ferendâ; --- undè liquet, *Judicium* legitimam esse discepcionem àc causæ decisionem, à *superiore* vel *Ipsius Jussu*, ceù *Auctoritate* *Ejus* factam à *Magistratu*, à quo tamen omnibus iis, qui *injustâ* fortè *sententiâ* se conqueruntur *oppressos*, ad ipsum *Imperantem* via patere, adeòque penès illum esse debet *suprema* *causarum dubiarum Analysis*. (1)

(1) Sic in *Civitatibus Monarchicis* ad *Reges* aut *Principes*, in *Aristocraticis* ad *Senatum* *Procerum*, in *Democraticis* ad *Comitia* regulariter provocandi jus est --- nec temerè constituendus est *Magistratus* citrà *Recursum* ad *superiorem*, id quod nec *Regibus* suis àc *Dictatoribus* permiserunt *Romani* --- ast *Provocationum* abusus nimium quantum apud varia sèntim Remedia fuere inventa, ad nimiam provocandi temeritatem intra limites coërcendam; --- talia sunt *Privilegia* de non appellando quibusdam *Magistratibus* concessa --- talis est certa *Summa* appellabilis, àc vel causæ qualitas *Legè* definita --- tale est *jus jurandum calumniæ*, --- talis est *Pecunia cautionaria* à *Provocante* in *Calum* succumbentiæ deponenda &c.

COROL.